

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów »Nowy europejski program na rzecz kultury«”

(COM(2018) 267 final)

(2019/C 62/25)

Sprawozdawca: **Antonello PEZZINI**

Wniosek o konsultację	Komisja Europejska, 18.6.2018
Podstawa prawna	Art. 167 TFUE
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Obywatelstwa
Data przyjęcia przez sekcję	26.9.2018
Data przyjęcia na sesji plenarnej	17.10.2018
Sesja plenarna nr	538
Wynik głosowania	182/1/0
(za/przeciw/wstrzymało się)	

1. Wnioski i zalecenia

1.1. EKES jest przekonany, że Europa jest wspólnotą kulturową opartą na wspólnych wartościach i że **społeczna gospodarka rynkowa** jest wyznacznikiem europejskiego stylu życia, który łączy wolność gospodarczą z prawami społecznymi i zasadami poszanowania człowieka.

1.2. EKES uważa, że zasadnicze znaczenie ma umocnienie i rozwinięcie wymiaru kulturalnego UE na podstawie wspólnych wartości zapisanych w traktatach, jako kluczowy czynnik procesu integracji i podstawa europejskiej tożsamości kulturowej w budowaniu spójnego, pluralistycznego i konkurencyjnego społeczeństwa sprzyjającego włączeniu społecznemu.

1.2.1. Zdaniem EKES-u jedynie zwiększenie poczucia przynależności do Europy i wspólnej tożsamości kulturowej może umocnić projekt integracji europejskiej oraz różnorodność kulturową i językową.

1.2.2. Zdaniem EKES-u materialne i niematerialne dziedzictwo kulturowe Europy jest spoiwem narodów europejskich, a także bardzo istotnym budulcem więzi opartej na tożsamości i cennym zasobem strategicznym spójności społecznej.

1.3. EKES uważa, że właśnie ze względu na kryzys polityczny i tożsamościowy dotyczący Europę⁽¹⁾ bardzo istotne byłoby ponowne nadanie kulturze jej zasadniczej roli polegającej na przekazywaniu więzi budujących tożsamość, by urzeczywistnić wspólne wartości zapisane w traktatach.

1.4. Choć EKES ocenia pozytywnie inicjatywę mającą na celu uczynienie z kultury priorytetu programu, apeluje, by wznowienie programu było okazją do skonfrontowania się z wizją **nowego europejskiego odrodzenia** mającego na celu stworzenie europejskiej przestrzeni kulturowej⁽²⁾ w oparciu o wiele wspólnych wartości, takich jak: solidarność, zaufanie i współodpowiedzialność.

1.5. Zdaniem EKES-u nowy europejski program na rzecz kultury powinien opierać się na wspólnej wizji strategicznej, która w celu urzeczywistnienia europejskiej przestrzeni kulturowej wskazywałaby:

- wspólne wartości budujące tożsamość, wolność i solidarność,
- kluczowe zasady swobody przemieszczania się, przedsiębiorczości i świadczenia usług w Europie odnośnie do osób, towarów i usług w dziedzinie kultury,

⁽¹⁾ Zob. powszechne ruchy społeczne i aspekty populizmu i suwerenności.

⁽²⁾ Analogicznie do europejskiej przestrzeni badawczej, co przyczyniłoby się do jej umocnienia.

- systemy zarządzania działaniami na rzecz dziedzictwa kulturowego oraz ich projektowania,
- **konkretne działania mające na celu renowację i konserwację wielkiego dziedzictwa artystycznego, które ożywia kulturę europejską dla nowych pokoleń** ⁽³⁾,
- promowanie kultury europejskiej w stosunkach międzynarodowych,
- wzmocnione metody zarządzania polityką europejską w celu zapewnienia większych możliwości podmiotom, które tworzą kulturę, a także nadają jej kształt poprzez formy wyrazu kulturowego oraz branżę kultury i branżę twórczą,
- wsparcie dla zrzeszania się małych przedsiębiorstw kreatywnych, szczególnie tych o celach społecznych,
- synergie i wymiana między procesami kultury, które przyczyniają się do większego dzielenia się wieloraką ekspresją społeczeństwa europejskiego.

1.6. **Z punktu widzenia oferty kulturalnej** niezbędne jest, by adresaci działań mieli jej jasny ogład i by była ona dostępna za pośrednictwem nowych wielojęzycznych środków komunikacji i tym samym by europejska przestrzeń kulturowa była faktycznie dziedzictwem wszystkich.

1.7. **Z punktu widzenia popytu na kulturę** EKES uważa, że niezbędne są działania adresowane do odbiorców kultury, tak by zwiększyć udział w rozwoju europejskiej tożsamości opartej na wartościach za pomocą takich inicjatyw jak „Erasmus obywatelstwa kulturowego” oraz wprowadzenie **europejskiej karty kultury** skierowanej do obywateli europejskich.

1.8. EKES wyraża przekonanie, że jest w stanie odegrać proaktywną rolę w zorganizowanym dialogu na temat kultury w celu wzmocnienia demokratycznego obywatelstwa, tożsamości kulturowej i dzielenia się wielorakimi formami wyrazu twórczego społeczeństwa, między innymi za pomocą wspólnych inicjatyw, takich jak ogłoszenie Europejskiego Tygodnia Kultury, Nocy Europejskiej Kultury oraz mianowania europejskich ambasadorów kultury.

1.9. Komitet angażuje się w monitorowanie danych zawartych w planie działania dotyczącym nowego programu oraz w urzeczywistnianie europejskiej przestrzeni kulturowej na podstawie sprawozdań okresowych Komisji.

2. Wprowadzenie

2.1. Kultura jest kluczowym elementem projektu integracji europejskiej i podstawą zasady „zjednoczeni w różnorodności” Unii Europejskiej. Stanowi zasadniczy składnik wspólnego życia i wartość mogącą wzbogacić nasze człowieczeństwo jako nieodłączna część zachowań społecznych i codzienny wyraz obywatelstwa.

2.2. Kultura jest zatem strategicznym zasobem spójności społecznej i dialogu międzykulturowego par excellence, a także dużą szansą, by promować wspólną historię wraz z dużym bogactwem różnorodności kulturowej regionów europejskich oraz wspólnego dziedzictwa materialnego i niematerialnego.

2.3. W traktacie lizbońskim duże znaczenie przypisano kulturze: w preambule Traktatu o Unii Europejskiej czyni się jasne odniesienie do chęci inspirowania się „**kulturowym, religijnym i humanistycznym dziedzictwem Europy**”, czemu towarzyszą priorytetowe cele takie jak zobowiązanie do tego, by szanować „swoją bogatą różnorodność kulturową i językową” oraz czuwać „nad ochroną i rozwojem dziedzictwa kulturowego Europy”.

2.3.1. Wiele z tych wartości, które stanowią podstawę społeczeństwa europejskiego, zostało podkreślonych w Traktacie: „Unia opiera się na wartościach poszanowania godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, państwa prawnego, jak również poszanowania praw człowieka [...]”. Wartości te, które stały się integralną częścią europejskiej kultury, stają się widoczne i powinny zyskiwać coraz bardziej na znaczeniu w społeczeństwie opartym na pluralizmie, niedyskryminacji, tolerancji, sprawiedliwości i solidarności.

2.3.2. W karcie praw podstawowych, będącej integralną częścią Traktatu, zebrano, podkreślono i streszczono długą listę wartości, częściowo wymienionych w Traktacie.

2.3.3. Działania UE mają zatem na celu rozwijanie współpracy między państwami członkowskimi, tak by ich szczególne kompetencje w dziedzinie polityki kulturalnej odnosiły się coraz bardziej do wspólnych przyjętych wartości, które **splatają się** ze stosunkami społecznymi.

⁽³⁾ Por. specjalistyczne służby dokonujące renowacji: www.opencare.it

2.3.4. Zachowanie człowieka w ramach kontaktów społecznych i codziennej aktywności jest zgodne z wzorcami wyznaczonymi a priori na płaszczyźnie własnego intelektu⁽⁴⁾. Jednak wzorce te nabywane są w drodze kształcenia⁽⁵⁾ i nauczania⁽⁶⁾ i umacniają się wraz z relacjami, które rozwijają się w otaczającym nas świecie.

2.3.5. Dlatego też istotne jest rozpowszechnianie i podkreślanie wartości stanowiących wspólną podstawę europejskiej cywilizacji, przede wszystkim wobec młodzieży, począwszy od wczesnej młodości, w celu umocnienia „**neuronów lustrzanych**”, które naśladują czynności, doznania i emocje obserwowane u innych⁽⁷⁾.

2.4. Koncepcja kultury⁽⁸⁾ jest sama w sobie dynamiczna, pociąga zatem za sobą szereg działań, które trzeba rozwinąć w ramach polityki europejskiej i krajowej za pomocą kształcenia i wzorców. Powyższe zapisane w Traktacie wartości nie rodzą się spontanicznie, lecz są wynikiem rozważań i doświadczeń zdobytych w sferze społecznej, leżących u podstaw pokojowego współistnienia i wzrostu zaufania obywateli. Powinny one być przedmiotem **kształcenia i interakcji społecznej** adresowanych przede wszystkim do nowych pokoleń, tak by były w stanie przyswoić i wyznawać nauczane w jego toku wartości etyczne.

2.5. Kultura cieszy się uznaniem nie tylko ze względu na swą wartość społeczną i związaną z tożsamością, lecz również coraz bardziej jako pionierski i strategiczny segment gospodarki z uwagi na rozwój bogactwa na mieszkańca, opieki społecznej i całkowitego europejskiego PKB, a także stosunki międzynarodowe.

2.6. Szacuje się, że sektor kultury i sektor kreatywny przyczyniają się do 4,2 % PKB w Europie, a wzrost zatrudnienia wynosi 1,5 %. W liczbach bezwzględnych w 2016 r. kultura wygenerowała 89,9 mld EUR, co wynosi wzrost o 1,8 % w porównaniu z 2015 r., a wzięwszy pod uwagę sektory pomocnicze, przyniosła ponad 250 mld EUR i dała pracę 1,5 mln osób⁽⁹⁾.

2.7. Udział w kulturze jest zasadniczym elementem zaangażowania Europy, lecz wraz z kryzysem gospodarczym i finansowym, który pojawił się w Europie w 2008 r., a następnie dotknął również sferę społeczną i polityczną, udział ten znacznie się zmniejszył we wszystkich krajach europejskich, co jest bardziej zauważalne w krajach Europy Południowej⁽¹⁰⁾.

2.8. Europejska agenda kultury⁽¹¹⁾ w 2007 r. zobowiązała UE i państwa członkowskie do:

- propagowania różnorodności kulturowej,
- ochrony dziedzictwa kulturowego,
- pokonania przeszkód w swobodnym przepływie pracowników sektora,
- wsparcia wkładu przedsiębiorstw z sektora kultury i sektora kreatywnego.

2.8.1. W planie prac w dziedzinie kultury na lata 2015–2018 wytyczono cztery priorytety dotyczące współpracy na szczeblu europejskim w dziedzinie polityki kulturalnej:

- kultura dostępna i otwarta dla wszystkich,
- ochrona i promowanie dziedzictwa kulturowego,
- wsparcie dla sektora kultury i sektora kreatywnego w gospodarce innowacyjnej,
- promowanie różnorodności kulturowej.

2.9. Parlament przyjął wiele rezolucji⁽¹²⁾ i zaleceń dotyczących równego dostępu do usług kulturalnych, kultury w stosunkach zewnętrznych Unii, mobilności, sektora kultury i sektora kreatywnego.

⁽⁴⁾ „Nihil est in intellectu quod prius non fuerit in sensu” (J. Locke).

⁽⁵⁾ Z łaciny „instruere” – przygotowywać, budować.

⁽⁶⁾ Przekazywanie znaków i wzorców.

⁽⁷⁾ Por. odkrycia neurobiologii, które pokazują naśladowanie czynności i wzorców.

⁽⁸⁾ Z łaciny „colere”, co oznacza „uprawiać rolę”.

⁽⁹⁾ Źródło: Eurostat.

⁽¹⁰⁾ Sprawozdanie „Cultural access and participation”, http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_399_en.pdf.

⁽¹¹⁾ Zob. Dz.U. C 287 z 29.11.2007.

⁽¹²⁾ Dz.U. C 377 E z 7.12.2012, s. 142; Dz.U. C 93 z 9.3.2016, s. 95, teksty P8_TA(2016)0486.

2.10. Na posiedzeniu Rady UE z 23 maja 2018 r. przyjęto konkluzje w sprawie włączenia dziedzictwa kulturowego do innych kierunków polityki oraz pogłębienia dialogu z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego.

2.11. EKES wyraził wielokrotnie swoje zdanie w sprawie promowania sektora kultury i sektora kreatywnego oraz poparcie dla strategii międzynarodowych stosunków kulturalnych⁽¹³⁾, a także w sprawie wkładu obszarów wiejskich w europejskie dziedzictwo kulturowe⁽¹⁴⁾.

3. Propozycje zawarte w nowym programie

3.1. Główne elementy nowego programu proponowanego przez Komisję można podsumować w następujący sposób:

- promowanie udziału w kulturze, mobilności artystów i ochrony dziedzictwa z wykorzystaniem wielkiego potencjału kultury i różnorodności kulturowej na rzecz spójności społecznej i dobrostanu,
- promowanie sztuki i kultury w kształceniu,
- rozwijanie międzynarodowych stosunków kulturalnych,
- stworzenie silniejszych powiązań z polityką przemysłową,
- wykorzystanie roli kultury w celu umocnienia tożsamości europejskiej,
- prowadzenie intensywnej współpracy z państwami członkowskimi i ze społeczeństwem obywatelskim.

3.2. Proponowane kluczowe aspekty można podsumować następująco:

3.2.1. *Wymiar społeczny*: wykorzystanie potencjału kultury i różnorodności kulturowej w celu krzewienia spójności społecznej i dobrostanu.

3.2.2. *Wymiar gospodarczy*: wsparcie twórczości kulturalnej w ramach kształcenia i innowacji, wzrost za pomocą tworzenia nowych miejsc pracy, rozwój sektora i kompetencji kultury⁽¹⁵⁾.

3.2.3. *Wymiar zewnętrzny rozwoju międzynarodowych stosunków kulturalnych*: wsparcie kultury w krajach rozszerzenia oraz na Bałkanach Zachodnich w krajach obszaru Morza Śródziemnego i działania Funduszu Rozwoju AKP⁽¹⁶⁾.

3.2.4. *Wymiar przekrojowy*: Europejski Rok Dziedzictwa Kulturowego oraz Europejskie Stolicy Kultury, nowy europejski plan działania na rzecz dóbr kultury na lata 2019–2022, rozwój Digital4Culture, lista internetowa filmów europejskich, wsparcie transformacji cyfrowej.

3.3. Współpracę strategiczną w ramach nowego programu wspierać będą „Kreatywna Europa” oraz inne programy UE.

4. Uwagi ogólne

4.1. EKES uważa, że zasadnicze znaczenie ma umocnienie i rozwinięcie wymiaru kulturalnego UE na podstawie wspólnych wartości zapisanych w traktatach, by zwiększyć poczucie przynależności w procesie budowania spójnego i konkurencyjnego społeczeństwa sprzyjającego włączeniu społecznemu.

4.2. Materialne i niematerialne dziedzictwo kulturowe Europy jest *spoiwem* narodów europejskich, a także bardzo istotnym budulcem więzi opartej na tożsamości, zwłaszcza w chwili kryzysu tożsamości i solidarności europejskiej.

4.3. EKES uważa, że właśnie z powodu kryzysu politycznego i tożsamościowego, a także kryzysu sprawowania rządów dotyczącego Europy należałoby nadać kulturze ponownie właściwe jej miejsce polegające na przekazywaniu wartości budujących tożsamość, również za pomocą rozwinięcia europejskich ścieżek kształcenia.

⁽¹³⁾ Dz.U. C 288 z 31.8. 2017, s. 120.

⁽¹⁴⁾ NAT/738 (Dz.U. C 440 z 6.12.2018, s. 22).

⁽¹⁵⁾ Zwłaszcza wraz z przejściem PISA od STEM (nauki przyrodnicze, technologia, inżynieria i matematyka) do STEAM (nauki przyrodnicze, technologia, inżynieria, sztuka i matematyka) oraz w dziedzinie cyfrowej.

⁽¹⁶⁾ Afryka, Karaiby, Pacyfik.

4.4. Proces integracji opartej na wartościach powinien być podstawą skoku jakościowego w nowym programie na rzecz kultury i prowadzić do stworzenia prawdziwej europejskiej przestrzeni kulturowej ⁽¹⁷⁾ opartej na wspólnych wartościach – analogicznie do europejskiej przestrzeni badawczej, a także w powiązaniu z nią.

4.5. Ta nowa europejska przestrzeń kulturowa powinna wraz z kalendarzem obejmować:

4.5.1. umocnienie europejskiej polityki kulturalnej i jej instrumentów w celu wsparcia i rozpowszechnienia wartości budujących tożsamość na podstawie poczucia przynależności do wspólnego zbioru wartości;

4.5.2. pełne urzeczywistnienie swobody przemieszczania się, przedsiębiorczości i świadczenia usług na całym terytorium europejskim odnośnie do osób fizycznych i prawnych, które działają w dziedzinie kultury;

4.5.3. gospodarkę kulturalną skupiającą się na systemach sprzyjających włączeniu społecznemu, która propagowałaby nowe modele konserwacji i renowacji dziedzictwa kulturalnego oraz rozwoju branży twórczej, również za pomocą nowych form przedsiębiorczości o dużej wartości społecznej;

4.5.4. promowanie kultury europejskiej w stosunkach międzynarodowych zarówno jako instrumentu ożywienia dyplomacji kulturalnej, jak i jako mechanizmu miękkiej siły w stosunkach zewnętrznych Europy oraz nadzwyczajnego efektu mnożnikowego w handlu międzynarodowym, dzięki czemu artyści i twórcy staliby się **ambasadorami kultury europejskiej**;

4.5.5. mechanizmy oddolne, by zapewnić większe możliwości wszystkim podmiotom, które bezpośrednio tworzą i budują kulturę, a także nadają jej kształt w dziedzinie sztuki oraz branży kultury i branży twórczej.

4.6. Zdaniem EKES-u konieczne jest sprostanie wspólnym wyzwaniom poprzez stworzenie prawdziwego „jednolitego rynku kultury” w oparciu o wsparcie:

- mobilności artystów i usług przedsiębiorstw z sektora kultury,
- mobilności dzieł sztuki,
- współpracy za pomocą projektów ponadnarodowych,
- dialogu międzykulturowego,
- konkretnych działań na rzecz umocnienia europejskiej tożsamości kulturowej,
- renowacji i konserwacji olbrzymiego europejskiego dziedzictwa artystycznego wraz z liniami na pokrycie wydatków na badania i innowacje multimedialne ⁽¹⁸⁾ oraz zrównoważony rozwój,
- zwiększenia niezależności twórczej,
- rozwoju kultury humanistycznej i cyfrowej mogącej zmniejszyć zjawisko rozprzestrzeniania przez algorytmy nieprawdziwych informacji oraz dezinformacji w internecie.

4.7. Zdaniem EKES-u niezbędne jest krzewienie, zwłaszcza za pomocą kształcenia młodzieży, przekonania, że różnorodność kulturowa i wielorakie formy artystyczne są konieczne do rozwoju człowieka oraz umocnienia podstawowych wolności i że wymiana procesów kulturalnych przyczynia się do umocnienia demokratycznego obywatelstwa.

4.8. EKES podkreśla, że nowy europejski program na rzecz kultury wpisujący się w nową wspólną i wzbogaconą wizję strategiczną musi być również uwzględniony i umocowany w następnych wieloletnich ramach finansowych UE.

4.9. Zdaniem EKES-u konieczne jest, by adresaci wspierających programów i działań normatywnych, strukturalnych i finansowych mieli jasny, przejrzysty i łatwo dostępny w sieciach społecznościowych wgląd w ten program.

4.10. EKES uważa również, że niezbędna jest inicjatywa adresowana do końcowych odbiorców europejskiej polityki kulturalnej w celu zwiększenia poziomu uczestnictwa, na który niekorzystnie wpłynął kryzys finansowy i gospodarczy dotyczący również sfery społecznej.

⁽¹⁷⁾ Zob. również Rada Europy – Konwencja ramowa Rady Europy w sprawie znaczenia dziedzictwa kulturowego dla społeczeństwa (konwencja z Faro) z dnia 27 października 2005 r.; (CETS nr 199) 18/03/08.

⁽¹⁸⁾ Zob. przypis 14.

4.10.1. Zdaniem EKES-u przydatne, szczególnie dla młodych pokoleń, może okazać się rozpoczęcie inicjatywy **Erasmus obywatelstwa**, która ma upowszechniać kulturę i turystykę UE, oraz wprowadzenie **europejskiej karty kultury** ułatwiającej dostęp do europejskich zabytków kultury i ogłoszenie **Europejskiego Tygodnia Kultury i Europejskich Nocy Kultury**.

5. Uwagi szczegółowe

5.1. **Cyfrowy przewodnik operacyjny** wraz z aktualizowaną w czasie rzeczywistym i przyjazną dla użytkownika stroną internetową dostępną we wszystkich językach urzędowych Unii powinien umożliwić korzystanie z wielu dostępnych obecnie instrumentów wspólnotowych, które zostały przytoczone wstępnie poniżej tytułem przykładu:

- **DCI II** – instrument współpracy na rzecz rozwoju ⁽¹⁹⁾,
- **program Interreg Med** ⁽²⁰⁾ i **program Med Culture** (2014–18) ⁽²¹⁾,
- ENI, Instrument Sąsiedztwa (dawny ENPI) ⁽²²⁾,
- **IPA II** (2014–20) ⁽²³⁾,
- **Sieć Natura 2020** ⁽²⁴⁾,
- **plan działania na rzecz przyrody, ludzi i gospodarki** programu Natura 2020 ⁽²⁵⁾,
- **LIFE** (2014–20) ⁽²⁶⁾,
- **fundusze strukturalne** ⁽²⁷⁾,
- **EMODnet, faza III**, obserwacja środowiska morskiego i obiektów podwodnych ⁽²⁸⁾,
- **niebieski wzrost UE** w sektorze morskim, a także w sektorze transportu i turystyki ⁽²⁹⁾,
- **Leader plus**, poprawa stanu dziedzictwa wsi i dziedzictwa kulturowego ⁽³⁰⁾,
- **Europa dla Obywateli** (2014–20) mający na celu przyczynienie się do rozumienia historii i różnorodności UE ⁽³¹⁾,
- **pomoc państwa** w odniesieniu do ochrony kultury i dziedzictwa ⁽³²⁾,
- **nielegalny handel dobrami kultury** ⁽³³⁾,
- **Copernicus** (dawny GMES), informacje satelitarne służące monitorowaniu dziedzictwa kulturowego ⁽³⁴⁾,
- **EDEN** (*European Destinations of exelleNce*),
- COSME, który finansuje inicjatywy na rzecz kultury i turystyki ⁽³⁵⁾,
- **Europejskie Szlaki Kulturowe Rady Europy** i KE,

⁽¹⁹⁾ Rozporządzenie (UE) nr 233/2014 (Dz.U. L 77 z 15.3.2014, s. 44).

⁽²⁰⁾ Interreg Med Programme.

⁽²¹⁾ Med Culture Programme.

⁽²²⁾ Rozporządzenia (UE) nr 232/2014 (Dz.U. L 77 z 15.3.2014, s. 27) i (UE) nr 236/2014 (UE) nr 236/2014 (Dz.U. L 77 z 15.3.2014, s. 95).

⁽²³⁾ Rozporządzenie (UE) nr 231/2014 (Dz.U. L 77 z 15.3.2014, s. 11).

⁽²⁴⁾ Dyrektywa siedliskowa 92/43/EWG (Dz.U. L 206 z 22.7.1992, s. 7) oraz dyrektywa ptasia 2009/147/WE (Dz.U. L 20 z 26.1.2010, s. 7).

⁽²⁵⁾ COM(2017) 198 final.

⁽²⁶⁾ Rozporządzenie (UE) nr 1293/2013 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 185).

⁽²⁷⁾ Pięć funduszy: EFRR, EFS, Fundusz Spójności, EFRRROW i EFMR.

⁽²⁸⁾ Decyzja (UE) 2017/848/Decyzja (UE) 2017/848 (Dz.U. L 125 z 18.5.2017, s. 43).

⁽²⁹⁾ Rezolucja PE z 2 lipca 2013 r. (2012/2297(INI)) (Dz.U. C 75 z 26.2.2016, s. 24).

⁽³⁰⁾ Rozporządzenie (UE) nr 1305/2013 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 487).

⁽³¹⁾ Rozporządzenie (UE) nr 390/2014 (Dz.U. L 115 z 17.4.2014, s. 3).

⁽³²⁾ Rozporządzenia (UE) nr 651/2014 (Dz.U. L 187 z 26.6.2014, s. 1) i (UE) nr 2015/1588 (Dz.U. L 248 z 24.9.2015, s. 1).

⁽³³⁾ Walka z nielegalnym obrotem dobrami kultury.

⁽³⁴⁾ Rozporządzenie (UE) nr 377/2014 (Dz.U. L 122 z 24.4.2014, s. 44).

⁽³⁵⁾ Rozporządzenie (UE) nr 1287/2013 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 33).

- **C3 Monitor**, monitorowanie i porównywanie około 170 miast kultury i kreatywności w 30 krajach europejskich, **dynamika kulturalna** (*Cultural Vibrancy*), **kreatywna gospodarka** (*Creative Economy*) oraz **sprzyjające otoczenie** (*Enabling Environment*),
- partnerstwo publiczno-prywatne w dziedzinie **efektywności energetycznej zabytkowych budynków**,
- dziedzictwo kulturowe na rzecz zrównoważonego rozwoju w ramach programu „**Horyzont 2020**”,
- platforma cyfrowa **Europeana** obejmująca ponad 50 mln zdigitalizowanych pozycji, w tym książek, muzyki, dzieł sztuki itd. dzięki zaawansowanym metodom wyszukiwania,
- **agenda cyfrowa** na rzecz badania europejskiego dziedzictwa kinematograficznego ⁽³⁶⁾,
- **inwestycje w dziedzictwo kulturalne** dzięki rozporządzeniom w sprawie polityki spójności ⁽³⁷⁾,
- **Erasmus+** ⁽³⁸⁾,
- **znak dziedzictwa europejskiego** ustanawiający oznakowanie przyznawane obiektom znajdującym się w Unii ⁽³⁹⁾,
- program „**Europa kreatywna**” (2014–20) obejmujący: komponent MEDIA poświęcony sektorowi audiowizualnemu (**podprogram MEDIA**), komponent kultury przeznaczony na sektor kultury i sektor kreatywny (**podprogram Kultura**) oraz komponent międzysektorowy dotyczący wszystkich sektorów kultury i sektorów kreatywnych (**część międzysektorowa**) ⁽⁴⁰⁾.

Bruksela, dnia 17 października 2018 r.

Luca JAHIER
Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

⁽³⁶⁾ COM(2010) 487 final i COM(2014) 477 final.

⁽³⁷⁾ Dz.U. L 347 z 20.12.2013.

⁽³⁸⁾ Rozporządzenie (UE) nr 1288/2013 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 50).

⁽³⁹⁾ Decyzja nr 1194/2011/UE (Dz.U. L 303 z 22.11.2011, s. 1).

⁽⁴⁰⁾ Rozporządzenie (UE) nr 1295/2013 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 221).